

گفتار درمانی شاخه ای از علم پزشکی است که به ارزیابی و درمان و توانبخشی بیماریها و مشکلاتی میپردازد که بر روی گفتار و زبان و بلع افراد تاثیر میگذارد.

اختلال گفتار و زبان شامل گروهی از آسیب هایی است که در نتیجه آن فرد دچار نقص در ارتباطات میشود یعنی یا خوب حرف دیگران را متوجه نمی شود و یا می فهمد اما نمیتواند بخوبی صحبت کند. اجازه دهید تا بیشتر این اختلافات را شرح دهیم.

۱- اختلالات تلفظی: اختلال تولیدی به معنای بد تلفظ کردن یک یا چند حرف میباشد

که هم در کودکان و هم در بزرگسالان وجود دارد. عمدتاً شاهد کودکانی بوده اید که از نظر دستور و گرامر زبان بخوبی صحبت میکنند اما شما نمی توانید بفهمید که چه میگویند و بدلیل بلد نبودن نحوه تلفظ صحیح حروف، کلمات و ضوح کافی ندارند. بطور طبیعی بچه ها باید در ۴ سالگی ۹۰٪ صداهای درست تلفظ کنند حال اگر کودکی بالای ۴ سال گفتارش نا واضح بود حتماً باید تحت درمان و آموزش قرار گیرد، شاید بر اساس گفته قدیمی ها با افزایش سن خود بخود خوب شود ولی عوارض بجا مانده از آن از جمله کاهش اعتماد بنفس، سرخوردگی به علت عدم درک صحبت ها توسط دیگران و ناتوانی در انتقال مطلب و همچنین افسردگی و یا پرخاشگری در کودکان می تواند تا مدت ها گریبانگیر فرحتی تا بزرگسالی شود و اغلب این کودکان در مدرسه همان صداهایی که غلط تلفظ میکنند را در دیکته اش نیز اشتباه مینویسد پس علاوه بر حل نشدن مشکل تولیدی. مشکل خواندن و نوشتن نیز به آن اضافه میگردد.

در بزرگسالان نیز افرادی هستند که در تلفظ صدای // و / س و ش / دچار اشکالند و عموم با نام نوک زبانی از آنها یاد میکنند که با چند جلسه گفتار درمانی و آموزش جایگاه درست این صداها به راحتی قابل درمان هستند .

۲- **لکنت زبان:** اختلالی است که عمدتاً در سن ۲/۵ تا ۶ سال بروز کرده و در آن کودک بر اثر عوامل ارثی . ترس و اضطراب . مشکلات عصبی و محیطی و .....صداها یا کلمات را تکرار کرده و یا بصورت کشیده میگوید (سسسلام) و یا گیر میکند در ابتدا زمانی که تازه شروع شده و کودک هنوز آگاهی نسبت به لکنت خود ندارد با نام ناروانی طبیعی معرفی شده و با مداخله ی زود هنگام که بیشتر بصورت مشاوره و بازی درمانی و خانواده محور هست ۸۵٪ رفع میگردد در مواردی این علائم ابتدایی که میتواند کامل رفع شود بدلیل عدم درمان و یا برخوردنا مناسب والدین در کودکان تثبیت شده و تا این مدرسه و بزرگسالی ادامه مییابد که حتی ممکن است عوارض بعدی مثل افسردگی و یا رفتارهایی مانند کوبیدن پا و یا مشکلات صورت یا فشردن چشم همراه شود که در این زمان گفتار درمان به عنوان بهترین گزینه برای درمان با حذف این رفتارها و یا دادن روش های کنترل لکنت و دادن اعتماد بنفس برای حضور در جامعه نقش به سزایی دارد .

۳- **مشکلات صوت:** مانند گرفتگی صدا و یا پلیپ و ندول های حنجره . افرادی که بر اثر سرطان و یا عوامل دیگر حنجره خود را از دست داده اند و تغییر صدا در افرادی که تغییر جنسیت داده اند ، بسیاری موارد دیگر گفتار درمان وظیفه ارزیابی وضعیت حنجره را داشته و با ارائه بهداشت صوتی (خصوصاً در کاربران حرفه ای مانندمانند

معلمان . مداحان و خوانندگان و مجریان و روش های بهبود کیفیت . صوت کمک میکند تا به صوت دلخواهش بر گردد .

۴- نقایص شنیداری (کم شنوایی و کاشت حلزون): یکی دیگر از گروهایی که نیاز

فراوانی به آموزش ,گفتاردرمانی دارند بچه هایی هستند که به دلایل مختلف مانند مادرزاد و یا در اثر عفونت گوش میانی دچار کم شنوایی شده اند و یا کودکانی که کاشت حلزون را دریافت کرده اند . در اینجا گفتار در مانی به کودک کمک میکند تا هر چه بهتر صداها و آواهای کلامی را تمیز و تشخیص دهد و به کودک کمک میکند تا قواعد زبانی را آموخته و مانند کودکان هم سن و سال خود را از آنها استفاده کند .

۵- کودکان دارای اشکاف کام و لب :بعضی از کودکان هنگام تولد دچار نقص در

شکل گیری کام سقف دهان هستند و راه دهان و بینی از هم تفکیکنیست این کودکان مشکلات فراوانی تلفظ و بیان صداها به صورت صحیح و علاوه بر آن مشکلاتی در عبور دادن صحیح جریان هوا به دهان دارند و بیشتر صدای آنها به دلیل آسیب در ناحیه ی کام بسیار خیشوی (توی دماغی) شنیده میشود . گفتار درمان ابتدا بر روی تقویت عضلات دهان و کام و سپس یاد دادن جایگاه صحیح تلفظ صداها و آموزش تفکیک دادن جریان هوا از دهان و بینی با کودک و یا بزرگسالانی که این مشکل را دارند کار میکند.

۶- اختلالات نقص توجه و بیش فعالی : گروه تقریباً آشنا و وسیعی از کودکان که به

درستی نمیتوانند روی یک فعالیتی که از آنها میخواهیم تمرکز کند و مدام بصورت بی هدف و حواس پرت به کارهای مختلف دست میزنند و اغلب این بچه ها به دلیل

عدم توجه کافی مشکلاتی در بیان کلمات و یا صحبت کردن دارند که باز هم در اینجا گفتار درمانی با فعالیتهایی از کودک میخواهد و روش هایی که اجرا میکند باعث افزایش توجه و تمرکز شده و به آموزش ضعفهای کودک در حوزه گفتار و زبان میپردازد

۷- **عقب ماندگی ذهنی**: گروهی از کودکان که در تمام زمینه های رشدی اعم از رشد شناختی، جسمی و حرکتی و رشد زبان دچار تاخیر هستند که بر اساس میزان عقب ماندگی به سه دسته ی آموزش پذیر، تربیت پذیر و منزوی تقسیم میشوند که شدت آن بر اساس گرفتن اساس گرفتن تست هوش مشخص میگردد. همانطور که بیان شد این کودکان در رشد گفتار و زبان همانند کودکان کم سن و سال تر از خود عمل میکنند لذا گفتار درمانی با آموزش و تحریک هر چه بیشتر آنها این کودکان را برای برقراری هر چه بیشتر و بهتر کمک به آنها برای راه یافتن به مدرسه و پیشرفت یاری میدهد

۸- **اتیسم**: یک بیماری رشدی که در آن کودک یکسری علایم از جمله انجام رفتار کلیشه ای تکرار گفته ای دیگران بصورت اکو عدم تماس چشمی و ناتوانی در ایجاد روابط با دیگران و مشکلات در حس های ۵ گانه یشان می دهد. علایم این اختلال قبل از ۳ سالگی بروز کرده و علت آن نامشخص است این کودکان نیز دارای تاخیر گفتار و علاوه بر آن عدم توانایی در ارتباط مناسب با دیگران هستند گفتار درمانی بر افزایش واژگان و جمله سازی و افزایش توانایی در ارتباط و تماس چشمی و حذف رفتارهای کلیشه ای و اکوی آنها متمرکز است

۹- اختلالات خواندن و نوشتن : گروهی از کودکان مدرسه که مشکلاتی در دیکته

نویسی و خواندن و حل ریاضیات دارند (در خواندن مسئله های ریاضی دچار مشکلند) و این کودکان عمدتاً به دلیل مشکل در پردازش بینایی و شنیداری و ضعف حافظه نمیتوانند عملکرد خوبی در مدرسه داشته باشند کلمات را پس و پیش مینویسند و یا کلمات را در دیکته جا میاندازند . هنگام خواندن نیز کلمات را جا انداخته و یا اشتباه میخوانند . در نقطه گذاری کلمات دارای خطا هستند . گفتار درمانگر با تمریناتی که بر روی حافظه . نشانه گذاریها و استراتژیهای خواندن و کار بردی و مسائل پیش زمینه ی نوشتاری ارتقای این کودکان میکند .

۱۰- فلج مغزی : اختلالی عصبی که در اثر ضربه به سر کمبود اکسیژن و یا

مسمومیتها هنگام بار داری یا بدو تولد باعث مشکلاتی از جمله سفتی شدید یا شلی عضلات در کودک , مشکل در کنترل بزاق و صداسازی . تنفس . تولید و تشدید (عبور صحیح هوا از دهان و بینی در حین گفتار) میشود . گفتار درمانی با تقویت عضلات . افزایش دامنه ی حرکت و کنترل مناسب عضلات گفتاری افزایش حجم تنفس و آموزش جایگاه تولیدی مناسب در جهت برقراری ارتباط هر چه بهتر این کودکان فعالیت دارد .

۱۱- آفازی : اختلال در گفتار و زبان و درک و بلع در بزرگسالان در اثر سکته

مغزی که طی آن فرد را از برقراری ارتباط مناسب با دیگران باز میدارد مشابه به این اختلال در MS آلزایمر و پار کینسون نیز رخ میدهد که در اینجا نیز آسیب شناس گفتار و زبان با توجه به نوع اختلالی که ایجاد شده است به تقویت عضلات کمک

هر چه بهتر در تغذیه و بر داشتن لوله تغذیه ای (ng) تقویت مهارت‌های درکی
و بیان‌زبان و گفتار به رشت و زندگی عادی کمک میکند .

۱۲- **بلع** : بسیار از نوزادان زود رس در هنگام تولد یا کودکان فلج مغزی در
جویدن و بلعیدن و کنترل آب دهان دچار مشکل هستند در این کودکان با استفاده از
ماساژهای مخصوص و تحریکات حسی از جمله چشائی ، لمسی و حرارتی به
تحریک و تقویت حس و حرکت اندامهای مربوط به بلعیدن کمک میکند .